

quod quidem creatura possit prædeterminatum recipere, non vero DEUM ad eam dandam determinare. Secundò. *Creatura non potest pro libitu suo determinatae ad dandam prædeterminationem, maximè ad bonum, que est efficax gratia; nam haec non est volentis, neque currentis, sed misericordis DEI.* Tertiò. Hæc mutat prioritas efficit in eodem genere physico, qualis à nomine admittitur (cum nihil possit physicæ ad seipsum mediatæ, vel immediate præsupponi: quod ex Physica hic merito suppono) ergo non debet hic adtribui: prob. ant. Actio est prior tanquam dispositio ad prædeterminationem, ut ajunt, adeoque prior ut recepta in voluntate: quæ prioritatis mea pace, potest reduci ad prioritatem cause, vel quasi cause materialis, seu passiva: sed in eodem genere efficit prior prædeterminationem: ergo, prob. min. Ita etiam nihil efficiat: causa, manifestè spectans ad actum primum, & quidem causa necessaria: sed tantum est applicatio, vel determinatio voluntatis, tanquam causa efficientis, & in hac recepta: ergo in eodem genere physico efficit prior natura.

458. Alii cum Reverendissimo Godoio dicunt, libertatem nostram eminenter contineri in libertate Divina, adeoque hanc esse eminenter libertatem nostram: consequenter, cum prædeterminationem sit terminus libertatis Divina, etiam esse terminum libertatis nostre: adeoque, quando eam DEUS liberat, nos etiam libere eam recipere. Contra est. Licet libertas Divina sit eminenter libertas nostra, tamen exercitum libertatis Divina non est exercitum libertatis nostre, imputabile nobis. Sic, licet omnipotens DEI sit eminenter potentia nostra, tamen eius exercitum non est exercitum nostrum; alias etiam patratio miraculorum nobis posse scribi, seu imputari. 2. Sic DEUS per omnem suam potentiam non posset nos ad aliquid possifare, neque per visionem beatificam ad se amandum; quia semper, quod illi liberè fecit, etiam nos liberè fecimus: quod est absurdum.

459. Alii reponunt, prædeterminationem tantum afferre necessitatem ex suppositione, quæ non tollit libertatem, ut eam juxta omnes non tollit actio. Contra est. Alia est suppositione antecedens, & independens à libero arbitrio: alia est suppositione conseqüens, & dependens ab illo: ita utique non tollit libertatem; quia est ejus exercitum: & talis est ipsa actio; altera vero tollit libertatem; nam ex S. Anfelmo, necessitas, quam non facit actio, sed qua facit actionem, est necessitas antecedens, & tollens libertatem: & talis est prædeterminationis; alias nec visio beatifica neceſſitabit ad amorem.

Alii dicunt, DEUM prædeterminate non tantum ad actionem, sed etiam ad ejus modum, seu liberatem, five prædeterminationem, ut libera sit: consequenter prædeterminationem non tollere, sed promovere libertatem. Idem volunt, qui dicunt, DEUM prædeterminate voluntatem, non per modum naturæ, sed per modum liberi, hoc est, non prædeterminationem, quæ conveniat causæ necessaria, sed quæ congruat liberis. Contra est. DEUS non potest prædeterminate ad contradictionem: atqui haec duo sunt contradictiones, actionem creature esse liberam, & est à DEO prædeterminatam; quia, si argumenta nostra quid probant, liberum est idem, ac non

prædeterminatum, feu expeditum quavis aliena determinatione. Si dicas, hoc ipso argumenta nostra nihil probare, eoque DEUS determinat etiam ad modum actionis, respondes, quod vel maximè est in questione; quia vel maximè iste de hoc est, an talis prædeterminatione congruat causis liberis. Certe pari modo posset dici, DEUM etiam visione sua beatifica determinare ad modum amoris beatifici, seu ad eum liberum.

460. Alii satis communiter affirment distinctionem inter sensum compositum, & divisum, dicentes, prædeterminationem habere libertatem ad oppositum, non quidem in sensu composito, sed in sensu diviso. Contra est 1. Ut voluntas sit libera in sensu diviso, debet habere potestatem faciendo sensum divisum, five se dividendi, & separandi à promotione: hanc autem non habet; quia non potest eam impetrare, nec à se abdicere: ergo, maj. patet exemplis, sic licet non sim liber in sensu composito actionis, ut non agam, tamen sum liber in sensu diviso; quia possum actionem omittere, & me ab illa dividere, sic ligatus funibus, quo potest ipse metuere, est liber in sensu diviso; quia licet manente alligatione non potest fugere, potest tamen eam solvere, & abire. At vero, si vincula sint ab ipso insolubilia, non est liber, nec in sensu diviso: & quamvis licet possit ea solvere, si tamen ligatus non potest pro suo libitu eum ad illa solvenda inducere, propterea liber non est. Contra est. 2. Tridentinum, n. 470, citatum, ait, hominem posse resistere gratia jam recepta, & quidem efficiat, cui scilicet cooperatur, atque posse eam abdicere, quæ claram denotant sensum compositum: quia enim dicitur resistere ei, qui non est praefens? quis abdicere id, quod non habet? Nec dicas cum aliis, voluntatem, etiam stante prædeterminatione, five in sensu composito illius, esse liberam ad oppositum, potentiam possibilis, non futurionis, hoc est, posse quidem oppositum facere, sed non facturam; nam contra: inexplicabile est, & imperceptibile, quod prædeterminatus possit oppositum facere, saltem proximè expedita, ut fuisse probatum. Certe eodem modo dicam, ligatum vinculis insolubilibus habere potentiam liberam ad fugendum.

461. Quidam dicunt, non tollit libertatem per prædeterminationem, eoque per ipsam non tollatur iudicium indifferens, hoc est, quod proponant, ob aliquas rationes eligendam, ob alias negligendam. Addunt, etiam DEUM esse liberum eo ex capite; quia habet iudicium indifferens, & consequenter etiam liberam fore creaturam, si id habeat. Sed contra. Nemo hucusque ethnicus, vel hereticus negavit iudicium indifferens, & tamen negant libertatem; quia scilicet putarunt, libertatem etiam non advertentibus posse tolli. Equidem universaliter iudicium illud non est componibile cum necessitate; alias consilia, præcepta, mina &c. essent frustranea: at nondum video, quod essentialiter in nullo casu, etiam per accidens, possint componi, e.g. quia nescit, se jam circumdatum custodiæ, sub specie fervorum adstante, potest putare se liberum, & deliberare, an velut alio abire: item quia dormit, dum ligatur insolubili vinculo, si evigiet, potest non statim illud advertere, & se liberum putare. 2. vel iudicium illud est componibile

cum

An detur Prædeterminatione Physica.

cum necessitate, vel non: si primum, non inferi dari libertatem: si secundum, ex hoc ipso probatur, quod non detur prædeterminatione, quæ non potest stare cum libertate, adeoque nec cum his, quæ supponunt, vel potest se trahunt libertatem. Quod additum de DEO, negatur; non enim ideo formaliter est liber, sed propterea, ut habet Angelicus in 2. dij. 25. q. unica a. 2. ad 1. Quod determinatio sui actus non est sibi ab alio, sed a seipso: unde ipse verissime sui operis dominus est. Quando iverunt dicunt, voluntates non posse fieri necessarii in bonum indifferenter propositum, id tantum est verum, si supponatur cum illo iudicio nullum posse flare antecedens necessarii conexum cum uno; & inoperabilis alias enim intellectus judicantis posse uiromque fieri, deciperetur: & voluntas deberet necessario unum determinatum facere.

462. Sed dicent, has paritates desumptas à ligato vinculis, à puro scriptore, & ductu Magistri indigente, esse nulla ex hac ratione; quia haec impedimenta se tenent ex parte actus primi. At repono: vel etiam prædeterminatione se tenet ex parte actus primi, vel neque ista se ex parte illius tenebunt; quia eodem modo de his loqui potero. Dicent, potentiam locomotivam non esse formaliter liberam, adeoque esse disparitatem inter ipsam, ac voluntatem. Respondeo: 1. me non tantum attulisse paritatem à vinculis, seu impedimentis potentiam locomotivam, sed etiam à virtute beatifica, & à gratia necessitate, quam heretici adstruunt, & adversari confantur, & optimè negant: interim tamen disparitatem non fas assignare videntur; quia si corum distinctionibus, & respectibus ut velim, de nulla gratia, quam heterodoxi adstruunt, poterit monstrari, quod libertatem tollat. Dein, eti homo non agat formaliter liberè per ambulationem, eoque formale exercitum libertatis sit sola voluntio, tamen ab omnibus absolute dicitur liber ad ambulandum, & est etiam liber, saltem mediatis: ergo, sicut vincula tollunt libertatem mediatis, ita prædeterminatione tollit immediatas, illa impediendo potentiam locomotivam ab ambulatione, hac potentiam volitivam à voluntate.

463. Ad argumenta nostra, præfutur contra prædeterminationem ad materiale peccati, respondent 1. DEUM tantum determinare ad unam formalitatem, non verò ad alteram: sed, eti hoc omittentur, tamen saltem formalis malitia, utpote metaphysicæ connexa, necessariò sequetur, forēque ad hominem imputabilis: & hoc DEUS infabiliter sciret: ergo, tamen ipsi malitia imputabilis est. Et quia, cur non posset DEUS eodem modo fraudare, vel præceptare materiale peccati, præscindendo à formalis? Responde Gonetius tom. 1. tr. 4. disp. 8. de voluntate DEI. a. 6. j. 11. per totum maxime autem num. 247. prædeterminationem physicam esse præcisivam, & sistere intra ordinem physicum, at non ita esse consilium, aut præceptum. Sed quis credat actionem, seu entitatem puræ physicae, præscindere posse unam formalitatem effectus ab altera, & hoc non posse actionem intentionalem? Sæpius multo percepibilis est, præcipientem præscindere à variis predicationis operis præcepti, que deinde præcipienti imputari non possint (neq. enim omnia prædicta actionum, quæ à Legato nomine Principi, vel iudicium illud est componibile

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

etiam provisorem universalem, dare medium essentialiter determinans ad aliquid fatem essentialiter post se trahens peccatum.

465. Quidam Clarissimus Recentior Salisburgensis ait, DEUM posse quidem physicè, non tam moraliter, determinare ad malum; nam sic faceret mortaliter actionem malam, quod non potest, ex hoc capite; quia sic non tantum sacerdot actionem propriè modo suo, sive indefectibilis: sed causare, seu efficeret, ut creatura faceret actionem modo sibi proprio, hoc est, defectuoso: aqui DEUS non potest facere, ut creatura actionem faciat modo defectuoso: ergo. Sed contra 1. Tamen DEUS potest moraliter facere, ut creatura faciat actionem bonam modo creature proprio, qui defectibilis est. Contra 2. DEUS iuxta adversarium tamen physicè determinat creaturam, ut ipsa aga modo defectuoso, & peccaminoso: ergo redit tota qualitas, quae non possit ad idem determinare moraliter: cum plus videatur esse physicè agere, & determinare, quam tantum moraliter suadendo,hortando, præcipiendo &c.

466. Dicunt item, DEUM determinare tantum ad actum, qui malus est, non quæ malus est: consequenter esse tantum causam physicam, non moralē, & influere effectivè, non defectivè. Contra. Etiam à voluntate creaturae sifpissime elicitur, & intenditur actus tantum, qui malus est, non quæ malus est: certè pauci sunt ita scelerati, ut velint peccatum; quia peccatum est: communiter autem voluntas illud tendit: qui delectabilis, vel utile est: & tamen, quia scienter illud agit (uti etiam DEUS scienter determinat) ipsi imputatur, etsq; causa illius mali, non tantum physica, sed moralis: non solum effectiva, sed defectiva. Nec dicas, DEUM non posse agere defectivè, & actionem, prout procedit à DEO, non posse esse defectuosa; nam ex hoc ipso, quod illud verisimiliter sit, inferunt, DEUM non posse ad talium actum prædeterminare. Et sanè necdum perceptibile est, cur DEUS, si posse physicè determinare ad malum, quia ager defectuoso, non etiam possit idem suadere, quia suadeat defectuoso, & quin etiam suasio, prout procedit à DEO, sit defectuosa: & cur actio magis imputetur suadenti, quam physicè ad eam prædeterminanti.

467. Goudinus afferat voluntatem creatam ex eo, quod mirabilis sit, exigere quandoque determinari ad bonum, quandoque ad malum, etiam morale. Sed hoc non est verum; alias voluntas ex sua natura exigeret esse moraliter mala, que ipsa exigentia esset jam moraliter mala; adeoque à DEO creatore non potuit voluntati identifieri. Quare voluntas non exigit, determinari ad malum, sed, quia libera est, exigit, posse seipsum determinare, seu posse deficere: quod non est malum morale, sed potest esse origo maximi boni, scilicet meritum supernaturalis, quando voluntas, potens deficere, tamen non deficit, sed tentationem vincit. Neque hic afferat Goudinus paritatem de ibia clauda, quam anima movens determinet ad claudicationem; si enim tibia esset indifferens ad motum rectum vel claudum, impetraretur anima, eam determinant ad claudicationem, si claudaret: cum autem

tibia supponatur jam distorta & clauda, non est paritas cum voluntate indifferente.

Alii dicunt, formale peccati esse extra sphæram omnipotentis DEI, non vero materialē. Contra. Etiam formale peccati est extra sphæram voluntatis Divinæ, non vero juxta adversariam materialē, ad quod DEUS liberè volens determinat; ergo etiam poterit amare, & iudicare materialē, quin amet, aut iudicet formale. 2. Hoc ipso, quod formale sit extra sphæram DEI prædeterminantis, etiam materialē, quod illud prius essentialiter secum trahit, est extra eandem sphæram. Nec dicant, actum physicè sumptum non esse essentialiter connexum cum malitia, eo quod possit supponi extrinsecè liber, adeoque separabilis à malitia moralē; nam respondeat, actum illum, fatem in circumstantiis libertatis esse necessariò malum, adeoque DEUM in illis circumstantiis non posse ad eum prædeterminare.

468. Tandem ad illud, quod loco ultime confirmationis addidimus, scilicet, nempe, fore ridiculas, & imprudentes exhortationes DEI ad bonum, dicunt, hoc esse falsum; cum ita, ut & præcepta, proveniant à DEO; quia forte DEUS adhortans dabit prædeterminationem ad bonum. Contra est 1. DEUS supposito jam decreto prædeterminativo, & immissa prædeterminatione ad malum, non potest dare prædeterminationem ad bonum: hōcque decretum, & hæc prædeterminationem semper inimpedibiliatur, quan- docunque peccatur: & tamē sifpissime, dum actualiter peccatur, DEUS intus monet, & dehortatur a malo, fatem per remorum consciencias: ergo sifpissime imprudenter ageret. 2. Licet homines insci, quid DEUS facturus sit, posset alios horitari ad bonum, non tamen posset DEUS, omnium præscris, prudenter horitari eos, quibus non vult prædeterminationem ad bonum immittere. 3. Sic etiam ij, qui negant omnino libertatem, dum impugnant ex eo, quod frusta darentur consilia, præcepta, &c. posse dicere, forte DEUS necessestis horitare, & tamen posset DEUS, omnium præscris, prudenter horitari eos, quibus non vult prædeterminationem ad bonum immittere. 4. Saltem forent adhuc imprudentes, & nimis durè pœna omnes, actum malum prædeterminationem subsequentes, ut patet consideranti.

ARTICULUS X.

Solventur Objectiones.

469. Ob. 1. Si prædetermination physicæ tolleret libertatem, id fieret; quia est inimpedibilis, & connexa cum actu secundo: hac ratio nil probat: ergo, prob. min. Hæc propositio Petri de Rivo Licienitati Lovaniensi: *Quidquid per necessarium consequitum sequitur ex inimpedibili, hoc est inimpedibile, & necessarium: est damnata à Sixto IV. ergo actus, necessariò lequens ex prædeterminatione inimpedibili, tamen non est inimpedibilis, & necessarius: ergo est liber, adeoque prædeterminatione non tollit libertatem.* Resp. neg. min. ad prob. neg. antec. Etsi Augustinus le Blanc in sua Historia de auxiliis id dicat, tamen Theodosius Eleutherius in sua Historia, & Cardinalis de

Lugo

An detur Prædetermination Physica.

99

Lugo de Incarnatione disp. 26. sec. 6. ostendunt contrarium: & his plus fidei tribuendum est, quam priori, qui potissimum nititur autoritate Actorum Pegnæ, atque Lemosii, quibus nullam fidem habendam Innocentius X. dudum decrevit, ut probar Eleutherius. Meretur hac de re legi ipse de Lugo loc. cit. ubi resert, primò Didacum Alvarez, deinde etiam se scripsisse Lovanium, & tandem post multam indagationem inventum quandam librum, ex quo intellexit, propositionem Lovani rejecit, aut Roma proscriptum, cuius non supradictam (quaue negue fuit reperta inter censuratas, aut à Rivo revocatas) fed aliam, scilicet: *Quo necessario sequitur ex aliquo precedenti ordine successiva durationis, necessarium, & inevitable est: quæ utique falsa est;* cum sic præscient DEI, præcedens duratione nostris actus liberos, eos redderet necessarios, & inevitabiles: & hinc Rivos videbatur non bene sensisse de præscienti DEI, ut fusius apud memoratum Cardinalem videtur est.

Dices 1. Christus habuit præceptum grave morienti, similius unionem hypotheticam, ac visionem beatificam, per quas erat impeccabilis: & tamen fuit liber ad mortem, seu præceptum illud implendum: ergo antecedens inimpedibile, & essentialiter connexum cum morte, seu adimplitione præcepit, non sufficit libertatem. Respondent aliqui negando tamen partem antec. dictumque, Christum Dominum non habuisse præceptum rigorofum: quo posito, ruit argumentum. Alii distinguunt 2dam partem antec. & dicunt, Christum fuisse liberum, non ad ipsam mortem in substantia, sed tantum admodum mortis, qui non sibi præceptus; qua ratione tamen potuerit mereri. Alii, & forte optimi, dicunt, præceptum morienti fuisse à Christo impeditibile per petitionem dispensationis. Alii alia afferunt, sed nemo ex nostris admittit, datum fuisse antecedens inimpedibile, & essentialiter connexum cum illo, ad quod Christus fuit liber: quid absolute tenendum, statuendum est in tractatu de Incarnatione.

Dices 2. Saltem Christus habuit visionem beatificam, que necessitat ad bene agendum, & tamen fuit liber ad bene operandum: ergo, Resp. dist. 2. p. antec. fuit liber quoad genus bene operandi, neg. antec. quoad speciem, conc. antec. & neg. cons. Non potuit Christus male agere, sed debuit bene fuit tamen liber ad hoc potius bonum, quam aliud faciendum, ad magis, vel minus intensè operandum: quia visio beatifica non necessitat ad actum bonum in infinita specie. Nec liber fuit Christus ad omnem amorem DEI, sed tantum ad magis, vel minus intensum: quæ libertas etiam sufficit ad meritum.

471. Ob. 2. Tridentinum à nobis adductum n. 450. definit, libertatem stare cum illa gratia, cum qua eam stare negabant Lutherus, & Calvinus: sed hi negabant, eam stare cum gratia antecedente, & essentialiter inferente actu: ergo, min. prob. Concilium loquebatur de gratia, de qua loquebant illi heretici; alias non istos, sed alios, autphantasma, dämäst: ergo, min. etiam negari non potest. Resp. retroueo argumentum. Concilium Nicenum definit, Filium DEI, de quo loquebatur Arius, esse consubstantiale Patri Divino: sed Arius loqueba-

N 2 cff.

tur de Filio DEI creato, & juniore, quam fuerit Pater: ergo Concilium definit, Filium DEI creatum, & juniorem, esse consubstantiale Patri. In forma dist. ma. Tridentinum definit, libertatem stare cum illa gratia, accepta secundum prædicata certa, & dogmatica. conced. ma. cum illa gratia, accepta secundum omnia prædicta, qua illi assingebant illi heretici. neg. ma. & conc. vel om. mi. neg. conf. ad prob. ma. sub eadem distinctione, conc. vel neg. antec. atque etiam conf. Sicum Concilium Nicenum tantum definit, verum Filium DEI, & non aliquem fidem, habentem prædicta pura creature, esse Patri consubstantiale, ita Tridentinum definit, veram gratiam Christi stare cum libertate: non vero definit, etiam stare, si assingantur ei qualitercumque prædicta, à Luthero, vel Calvinio ei male attributa.

Dices: Si non staret libertas cum prædeterminatione, deberet hæc dici condemnata à Tridentino: sed hoc dici non potest; cum sit à Summis Pontificibus permissa doceri, & prohibita censurari: ergo, prob. ma. Si est damnatum antecedens, ex quo illud consequitur: atqui damnatum ethoc consequens: *Non datur libertas:* ergo debet etiam esse damnatum hoc antecedens: *Datur prædeterminatione.* prob. ma. Ex vero non potest sequi falsum: ergo, si consequens est falsum, etiam tale est antecedens. Resp. retorquo argumentum. Si scientia media inferret Pelagianum, vel Semipelagianum, deberet etiam dici damnata ab Araufiano, & Tridentino: at non potest dici damnata; cum pari jure sit permissa doceri: ergo. In forma dist. ma. si esset hoc evidens, conc. ma. si tantum sit probabilis, neg. ma. & conc. min. neg. conf. ad prob. dist. ma. debet dici damnatum antecedens, ex quo evidenter inferitur damnatum consequens, om. ma. ex quo tantum probabilis inferitur, neg. ma. & conc. mi. neg. conf. Juxta adversarios nulla tentatio, adhucprobabilis, posset impugnari ex Scripturis, aut Concilis; quia semper posset fieri exceptio hæc, quod non sit tentatio condemnata, adeoque non sit Scripturæ, vel Concilii contraria. Nempe Ecclesia non statim condemnat propositiones, aut sententias Doctorum, quando non evidenter constat esse contraria Concilii, vel Scripturæ, aut communis Patrum testimonio: econtra Doctores, similius opinionum defensores, conantur ostendere, Scripturam, aut Concilia &c. non esse sibi contraria.

472. Ob. 3. Sacra Scriptura sapienter dicit, DEUM corda nostra movere: ad se convertere: cor regis esse in manu DEI: DEUM omnia operari: sed hæc indicant prædeterminationem physicam: ergo. Resp. neg. min. DEUS per scientiam medianam fecit, quibus mediis, & in quibus circumstantiis quolibet cor humano infallibiliter confessurum sit: unde, si velit hominem convertere, opus tantum est, ut pro libitu suo ea media conferat, eumque in iis circumstantiis ponat, in quibus juxta S. Augustinum dt. n. 399. repertus est auxiliis capiens idoneus. Cūque omnipotenta Divina in suis thesauris habeat auxilia fatem syncategoremaricè infinita, quæ, licet in se indifferenta, ita, ut homo iis (pe-

cificativè tantum sumpsis possit resistere, tamen per scientiam medium videntur cum consensu conjugenda; hinc habet cor Regis, & cuiuslibet alterius in manu sua: imò habet, ut Augustinus docet *l. de corr. & grat. c. 14.* *humani cordium, quo placet, in diuinorum omnipotentissimam potestatem.* hinc etiam minimè nobis contrarium est illud ejusdem S. Augustini effatum in *enchyridio c. 92.* *Quis porro tam impie despiciat, ut dicat, DEUM matas dominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* Imò DEUS magis habet in sua potestate voluntates nostras, quam nos ipsi, qui non possumus aliquid velle, imò nec cogitare ex nobis sine gratia DEI: neque est in nostra potestate habere, aut actum primum proximum, aut circumstantias congruas. Aliqua, qua serviant ad huc dicta magis explicanda, & dabitur inferius, ubi de Prædeterminatione ante mentita conditionate prævia.

473. Ob. 4. Catechismus Romanus *p. 1. de 1. art. Symbolo non longe à fine.* *Cibi n. 20.* alii 22. *qua varia est divisio* de DEO dicit: *Quem moventur, & agunt aliquid, intime virtute ad motum, atque actionem ita impellit, ut quantum secundarum causarum efficientia non impedit, præveniat tamen, cum ejus occultissima via ad singula pertineat:* hæc doctrina falvori non potest sine prædeterminatione physica: ergo. Confirm. S. Augustinus variis locis tradit, DEUM physicè prædeterminare ad bonum: ergo. Rsp. neg. min. In primis si verba Catechismi omnino strictè acciperentur, non tantum prædeterminatione (si hæc intelligeretur) debetur esse ex parte actus primi, ut pote virtus, & vis: sed debetur vi impellere ad actionem: quod utique adversari non concedent. Insuper, ut rectè nota Suarez *p. 2. de grat. l. 3. c. 37. n. 11.* est incredibile, authores Catechismi voluisse loqui de prædeterminatione Thomistica; cum enim vellent doctrinam proponere communem, qua à Parochiis proponeretur populo, utique non voluerunt miscere questionem tam controversam, & à pluribus Parochiis minimè intellegitam. Tandem tota difficultas reducitur ad vocem *impellit*, qua cum in sensu stricto accipi nequeat ex modo dictis, rectè explicatur de impulsu, aut motu proportionato causarum naturæ, qui efficientiam his propriam, hoc est, in causis necessariis necessariam, in liberis liberam, non impedit, aut tollat; sive quia causas impellat, vel moveat, conformiter ad earum actiones, & hinc ad liberas motiones, vel impulsu indifferente. Et sane intentio Catechismi ibi est, docere, DEUM ad omnia opera concurre, & nullam creaturam operari sine DEO, & præviè per datum actum primum proximum, & concomitante per concursus simultaneum, operante. Ad confirmationem interim neg. antec. Textus S. Augustini, ne bis explicari debet, necendum aferimus, allaturn in *tractatu de Gratia disp. 1. q. 3.*

474. Ob. 5. Multiplex auctoritas S. Thomas, qua tamen reduci potest ad sex ejus assertiones. 1ma. DEUM movet causas secundas ad agendum, ita *p. 1. q. 105. a. 5. in corp. 2da.* DEUS applicat causas secundas ad operandum, ita *ibidem ad 3. 3ta.* Causæ secundæ agunt in virtute causa prima, ita loc. mod. cit. in corp. 4ta. Causæ

create sunt instrumenta causa primæ, ita de veritate, *q. 24. a. 1. ad 5. § 1. 3. contr. gent. c. 70. 5 ta.* A providentia DEI omnia sunt præter minata, *p. 1. q. 23. a. 1. 6ta.* DEUS causis secundis non solum dat posse, sed etiam agere. Ita Angelicus ex S. Augustino, qui hoc frequenter repetit: haec assertiones stare non possunt sine prædeterminatione physica: ergo. Rsp. Comparet æquus Lector hos textus cum citatis a *n. 456.* pro nostra sententia: & judicer, pro qua parte stet Angelicus. In forma, neg. mi. & explicatio textus. Quod ad 1um spectat: eo articulo, unde tres primi defuncti sunt, S. Doctor vult probare, quod DEUS operetur in omni operante, & hoc probat ex eo, quod DEUS moveat causas secundas &c. per mouere autem intelligitur, ut ibidem explicat Angelicus, hoc, quod scilicet DEUS non tantum applicet formas, & virtutes causarum ad operationem, sed eas etiam formas, seu virtutes creaturis agentibus tribuat, easque conservet: quod nullatenus est physicè prædeterminare.

475. Quod ad 2um, qui de applicatione agit, per applicationem probabilissime intelligi potest cum Suarez *p. 2. de gratia l. 3. c. 38. § 39.* concursus simultaneus; sicut enim causa libera dici possunt, se ipas per actionem suam applicare ad agendum, ita potest etiam DEUS per suum concursum eas applicare. Ulterius, ut rectè Eximus loco mod. citato docet, applicatio ita talis debet intelligi, ut per eam DEUS operetur omnia in omnibus, & omnes nostras actiones etiam ipse producat; hoc enim ex articulo S. Doctor intendit contra Durandum probare, ut est manifestum ex probatione *ex Ista c. 26. § Job. c. 10. adducta.* & ex responsis ad objectiones: & hinc per operari in operante non intelligitur, quod DEUS in ipso aliquid præviè producat, sed quod eidem operanti intime præsens, simul cum ipso, omnes ejus actiones operetur. Hac autem applicatio, per quam DEUS omnia operatur, habetur per concursum simultaneum. Accedit, quod, nisi per applicationem intelligeretur hic concursus, S. Thomas de isto nullam mentionem facere eo ipso loco, ubi eum vel maxime vult probare, quod est incredibile; item quod præter collationem virtutis, ejusque conservationem, duo adhuc motus à DEO provenientes, semper deberent dari, nempe influxus prævius, & concursus simultaneus; cum tamen S. Doctor nunquam duorum meminerit, nec etiam quidquam contra illos, e. g. quod unus superfluous fore, vel quid simile, sibi obiecere.

476. Confr. S. Thomas non loquitur de applicatione in rigore dicta, seu materialiter tali (nam nec prædeterminatione talis est) sed tantum de aliqua, sic dicta per similitudinem, & quidem spectante ad actum secundum, utpote propter quam DEUS dici posuit immediate omnia operari; cum ibi S. Doctoris intentio tota sit probare, quod DEUS immediate omnia operetur: cùm id DEUS non faciat per collationem, aut conservationem virtutis; quia per hanc tantum mediata operatur; debet immediate operari ratione applicationis, qua sola supereft: talis autem applicatio est concursus simultaneus, qui rectè applicatio dicitur, tum, quia, ut num. 475, dictum, cause libere se ipas applicant per actionem iden-

identificatam concursu, tum, quia per ipsum fit, ut causa creata in actu secundo immediate sua actione contingat passum: & sine qua eadem causa creata non potest ita actione sua passum contingere. Sicut autem applicatio potest in hoc concursu stare, ita & motio, saltem inadæquate; quia hæc ex S. Doctori præter applicationem dicit, etiam collationem, & conservacionem virtutis. Ut sanè DEUS præter collationem, & conservacionem virtutis, movet causas secundas concursu simultaneo, quatenus eas reducit ad actum, non per aliquid præviuum causaliter, sed per ipsum concursum formaliter. Nec objicias, S. Thomam *l. 3. contr. gentil. c. 149.* dicere: *Motio movens precedit motum mobilis ratione & causa;* tandem enim per hæc significatur prioritas aliqua formalis, ut patet ex eo, quod S. Doctor *3. Physic. l. 5. ait:* *Est manifestum, quod actio & passio non sunt duo motus, sed unus, & idem motus: cum tamen illa sit motus movens: ita autem motus mobilis.* Hinc Ferrarini, optimus Commentator, textum objectum exponit dicendo, motum moventis priorem esse ratione; quia prius intelligitur actio produci, quam recipi: & esse priorem causa; quia prior concipiatur causa agens, quam patientis.

477. Si velis, potes cum Suarez *loc. cit.* & Didaco Ruiz *de scientia DEI disp. 49. sec. 4. a. n. 2.* addere concurui volitionem Divinam, ordinariam causas ad hos, vel illos effectus: qua ratione etiam dici potest DEUS eas applicare. Difficultat, qua ex hoc oritur circa actiones malas, ad quas DEUS per suam voluntatem creature applicare non potest: responderi potest, quod DEUS possit, malas actiones præviás ad varios providentia sua fines dirigere, & ob hos illas permittere: sicut causas negatiue applicare, hoc est, non impedire, qua non impeditio posita cum concursu simultaneo creature agunt, & alias non.

Hæc explicatio placet præ altera, qua quidam per hanc applicationem volunt intelligi collationem actus primi proximi, in quo etiam involvitur applicatio, five physica, five intentionalis, prout requiritur pro varietate causarum e. g. ignis per approximationem localem applicatur flupa ad comburendum, & voluntas applicatur per cognitionem obiecto ad illud amandum; nam per hanc applicationem DEUS non operatur. Si quis tamen velit modò dictam applicationem, in collatione actus primi proximi positam, defendere, non me opponam, & omnia transmittam, modò non afferatur, S. Doctorum adstruere aliquam applicationem, qua necessariò determinet, vel post se trahat effectum liberum; nam hæc est contra S. Doctori, qui longè aliter loquitur in *2. diff. 25. q. unica a. 1. ad 3.* ubi explicat hoc ipsum, (quod articulo obiecto docet, & cujus occasione motionem, & applicationem adstruit) scilicet, quomodo DEUS in omnibus operetur; sic autem ait: *Dicendum, quod DEUS operatur in omnibus, ita tamen, quod in unoquoque secundum ejus conditio-nem; unde in rebus naturalibus operatur sicut mini-strans virtutem agendi: & sicut determinans naturam ad talen actionem: in libero autem arbitrio hoc modo agit, ut virtutem agendi sibi inservet, & ipso operante libero arbitrio agat: sed tamen determinatio actionis, & finis in potestate liberi arbitrii constitutus:*

Textus *q. 1. loco citato* non habetur, neque æquivalenter. Ibi S. Doctor vult probare, dari prædeterminationem, & obiecti sibi dictum S. Damasceni dicentis: *Omnia quidem preconosciunt DEUS, non autem omnia prædeterminat: & respondet ad 1um. Damascenus nominat prædeterminationem impositionem necessitatibus: quali diceret: Et si DEUS non prædeterminet homines, tamen*

prædestinat eos (hoc enim eo articulo quæritur) quia, licet prædeterminatio ex mente S. Damascenū imponat necessitatem, tamen eam non impunit prædestinatio, & hinc magnum est inter eas dissimilans unde, concludit, prædeterminatio non excluditur: cùmque Angelicus nullo verbo refellat S. Damascenū, quasi sensum incongruum vocibus prædeterminatio, vel prædeterminare, signum est, quod non negat, à prædeterminatione imponit necessitatem: sed potius, negat, hanc ipsam prædeterminationem in ordine ad actus liberos: quod roboretur ex eo, quod eodem loco solas causas naturales, (hoc est, necessarias) dicat, esse prædeterminatas ad unum. Sextum textum congruentius explicabo in *Tractatu de Gratia*. Interim certissimum tenet, DEUM non tantum dare posse, sed etiam agere: nec est illa difficultas id in systemate scientie medie explicandi.

480. Urgent. Saltem, quae habet Angelicus q. 3. de Potentia a. 7. in corp. cogunt admittere prædeterminationem physican: ergo, prob. ant. Docet ibi, quod DEUS operetur in operatione naturae multipliciter, quia dat vires, per quas age-re possunt creature. 2. quia eas vires conservat, 3. in quantum voluntatem movet ad agendum, in quo, ait, non intelligitur collatio, aut conservatio virtutis actus, sed applicatio virtutis ad actionem, sicut homo est causa incertioris cultelli ex hoc ipso, quod applicat acumen cultelli ad incidentium movendo ipsum. Respondeo, ad hac tria respondonem esse faciem ex modo dictis de collatione virtuti atque, de motione, applicatione &c. ut considerant parebit. At instant: saltem sine prædeterminatione physica exponi non possunt, qua S. Doctor subiungit ad 7. mun. dum ulterus expli-cat, quid sit illud, quod DEUS tribuit causa fonda-ta, quando illam moveat, & applicat ad agendum, atque ita ait: Id quod à DEO fit in re naturali, quo actualiter agat, est ut intentio sola habens esse quoddam incompletum per modum, quo colores sunt in aere, & virtus artis in instrumento artifici. At si S. Doctor hic vellet, prædeterminari creaturam à DEO, & non determinari à se ipso, eodem articulo bis sibi contradiceret; nam ad 12. sic ait: DEUS non dicitur dominum dereliquerisse in manu consiliarii, quin in voluntate operetur: sed quia voluntati dominis dedit dominum sui actus, ut non esset obligata ad alteram partem contradictionis. & ad 13. sic ait. Voluntas dicitur habere dominum sui actus, non per exclusionem causae prime, sed quia causa prima non ita agit in voluntate, ut eam de- necessitate ad unum determinet, sicut determinat natu-ram. Et ideo determinatio actus relinquitur in potestate rationis, & voluntatis, unde Angelicus verbis in objectione allat: non adstruit prædeterminationem physicam, sed aliquid aliud, quod deter-minationem actuum voluntati relinquit: quid au-tem id sit, controvertitur.

481. P. Evangelista Ralsler in sua Concordia Prædeterminationis verè Thomisticæ cum Li-bertate existimat, S. Doctorem verbis in ob-jectione adductis velle, quod DEUS cuilibet creature, seu libera, seu necessaria, habent jam cetera omnia ad agendum requisita im-mittat aliquam entitatem realem, fluentem tam-en, & incompletam, qua constitutus actum primum, & ultimò determinet causam, non ad

speciem, sed ad genus: adeoque indifferentiam causa libera non tollat. At quamvis authoris hujus ingenium maximopere astutum, non potu-ti tamen hucusque inducere animum, ut huic ejus opinioni assentire, ob sequentes in contra-rium rationes.

Primo. Ita entitas realis ad intentionem S. Thomas non servit: quia finis ipsius hoc præ-determinatio, signum est, quod non negat, à præde-terminatione imponit necessitatem: sed potius, neget, hanc ipsam prædeterminationem in ordine ad actus liberos: quod roboretur ex eo, quod eodem loco solas causas naturales, (hoc est, necessarias) dicat, esse prædeterminatas ad unum. Sextum textum congruentius explicabo in *Tractatu de Gratia*. Interim certissimum tenet, DEUM non tantum dare posse, sed etiam agere: nec est illa difficultas id in systemate scientie medie explicandi.

482. 4to. S. Doctor eodem modo ait, lo-co in objectione adducto, virtutem artis esse in instrumento, qua sane in hoc non est per entitatem ipsi intrinsecam, sed tantum per extrinsecam denominationem à directione intellectuali artificis: seu quatenus instrumento intrinsecus est motus ab arte directus; cum perceptibile non sit, quomodo aliter, & intrinsecus recipiatur in instrumento. Adde, quod S. Doctor ibidem dicat, virtutem artis non posse esse permanenter in instrumento, nisi hoc habet intel-lectum: sed eadem ratio probat, quod nec posset ei realiter intrinsecus inesse transeuntem, nisi habeat intellectum, ut recte observat Ruiz dis-

po. de Scient. DEI sec. 4. n. 7. aut, si illa virtus transiens possit intrinsecè denominare instrumentum agens ex arte, quin hoc sit aris intelligens, cur non possit simili entitas dari, & conservari diu-nus à DEO, quæ denominat instrumentum permanenter saltem potens agere, ut ars denomi-nat artificem? Quare S. Thomas tantum in-telligit transeuntem artificiosam intentionem, & directionem artificis, qua, cum involvat ali-quam cognitionem, si intrinsecè inheraret ipsi instrumento, deberet in hoc dari intellectus, tan-quam subiectum necessarium cognitionis: qui non deberet in instrumento dari, si huic tantum extri-nsecè adjungatur directio: quia simul est transiens cum motu, quem dirigit, adeoque transeuntem datur. Et sic iterum interpretatur S. Doctorem Cajetanum, dum in 3. p. q. 12. a. 2. ait, ut umerum artificiosum instrumenti (qui est idem cum mou instrumenti) ingredi artem in instrumentum, & propterea hunc umerum habere rationem vis, & virtutis, & intentionis artis: utique non somniant Cajetanus, artem physice in-gredi, & physicè intrinsecè recipi: ergo hac omnia tantum afferunt denominationem extrinsecam.

483. 5to. Videtur mihi entitas superaddita omnino superflua; cum enim non determinet ad speciem, non habet, quod agat; nam causa creata ex seipso jam est determinata ad genus: in modo causaliter jam est determinata ad speciem, consequenter multo magis ad genus: causa autem libera jam est determinata ad genus: e.g. voluntas jam est determinata ad bonum, verum vel appetens, ad genera autem, vel species subalternas seipsum determinat. Quodsi etiam contendas, causam liberam ad supremum genus boni determinari à DEO, respondeo, eam ad hoc ex mente. S. Doctor determinari perma-nenter, sicut intellectus per prima principia est permanenter determinatus ad verum: vide S. Thomam in 4. disp. 49. q. 1. a. 3. que siuecula 2. ubi haun potentiarum determinationes æquiperat. Si quis urgeat, hanc entitatem necessariam esse ad compleendum actum primum. Respondeo, hoc gratias dici, & causam esse satis expeditam ad agendum per principia habentia esse compleatum, unâ cum omnipotenti DEI parata ad concordandum, quin talis entitas fluens requiratur, qua nec experientia, nec ratione probatur; alias posset quis nescio qua necessaria fingere. Nec dicant, species coloris, & virtutem artis, quibus S. Doctor comparat hanc intentionem, necessarias esse ad actum primum. Respondeo enim, aliunde probari, has necessaria esse, & actum primum constitutere, non au-tem superadditum illam entitatem. Addo tantum eis aliquia inter ista disparitas est, parum referret; cum inerit hæc non detur identitas, sed similitudo, quaenam claudicat.

484. Itaque textus q. 3. de Potentia a. 7. sic exponitur. Id quod fit in re naturali, quo ista non tantum sit potens agere, sed quo actualiter agit, seu per quod actualiter edicatur è potentia ad actum, est actio, seu concursus simultaneus; nam non nisi per actionem, seu concursum, sit causa actualiter agens. Debet autem his concursus concepi à DEO per suam intentionem, vel decretum directus, aut ordinatus: & sic con-

ceptus cum hac directione, vel ordinatione, est ut intentio sola, hoc est, habet se, sicut secunda intentionis, seu res secundum intentionaliter accepta: & ideo habet esse incompletum, seu diminutum, si-etur etiam colores in aere, & virtus artis in instru-mento, habent esse incompletum.

Nota. Per intentionem solam, ut probat Ruiz loc. cit. S. Thomas intelligit intentionem secundam; nam intentionis simpliciter sumpta, nisi addatur terminus differentia prima, significat intentionem secundam: consequenter multo magis eam significat intentionis sola. Juxta S. Thomam autem in 1. disp. 33. q. 1. a. 1. ad 3. intentiones ipse non sunt in rebus, sed in anima tantum: sed habent aliquid in re respondens, scilicet naturam, cui intellectus hujusmodi intentiones attribuit. Unde colliguntur, quod intentionis secunda concreta, seu quidditative, vel secundum secundum, & obli-qui, materialiter & formaliter, accepta involvat rem, & conceptum, vel intentionem anima: & sic res secundum intentionaliter accepta vocantur secundum intentiones. Hinc etiam talis secunda intentionis potest dici concursus simultaneus ut à DEO intentionis, vel decretus, aut ad suos fines ordinatus: quam disjunctionem hic pono propter actus multos, qui non possunt dici à DEO intentionis, sed tantum aliquo modo permisive decreti, & ad certos fines ordinati: quod tamen sufficit, ut etiam concursus simultaneus ad actum malum possit dici secunda intentionis; praesertim, cum ordinatio DEI, quæ est aliqua providentia, probabilis dicatur, etiam actum, vel conceptum intellectus Divini; nam actus intellectus absque dubio dicuntur intentiones, quod ad nostrum intentionem sufficit: quamvis non dubitemus, actus voluntatis, cum etiam sint in anima, posse quo-que dicti intentiones.

485. Hic autem concursus simultaneus, ita acceptus, habet esse incompletum in sensu Ange-lici ex duplice capite. 1. quia est actio seu mo-tus. Motu autem sunt verba S. Thomas in 4. disp. 1. q. 1. a. 4. que siuecula 2. in corp. non effens compleatum, sed est vita in ens quasi medium quid inter potentiam puram, & actum purum. 2. quia est intentionis: de intentionibus autem, seu de ente in anima, dicit S. Doctor loco modo citato: Quod est ens diminutum: & statim ad 1. ait: Ens incompletum, quod est in anima, dividitur contra ens di-minutum per decem genera, n̄ patet in 6. metaphys. Et ideo talia entia incompleta per se loquendo non sunt in aliquo genere. Nec dicant, species coloris, & virtutem artis, quibus S. Doctor comparat hanc intentionem, necessarias esse ad actum primum. Respondeo enim, aliunde probari, has necessaria esse, & actum primum constitutere, non au-tem superadditum illam entitatem. Addo tantum eis aliquia inter ista disparitas est, parum referret; cum inerit hæc non detur identitas, sed similitudo, quaenam claudicat.

loribus

loribus extrinsecis. Et licet hac representatio non sit strictissimè intentio (hac enim est in anima) est tamen, & dicitur, ob similitudinem inter species istas externas, & internas in anima, etiam intentio, seu exsistens intentionalis; & ipse species extrema vocantur etiam, sicut quandoque, intentionales. Verbo: sicut objecta existunt intentionaler in speciebus, vel conceptibus intellectualibus, hoc est, ab his representantur, similiiter colores existunt intentionaler in speciebus externis; quia etiam ab his representantur: consequenter habent etiam esse intentionale, id est, incompletum.

486. Dices: sepius adducta q. 3. de potentia a. 7. in corp. dicit Angelicus, creaturam non posse per virtutem propriam in effectum causa primæ, hoc est, non posse ipsum producere. Resp. illam causam ab omnibus simpliciter dici non posse effectum per virtutem propriam producere, quia id se sola non potest: atque hoc creatura non potest; quia nil potest, nisi moveatur a DEO, non quidem per motum præsum in causa productum, sed per concursum similitudine, pro priori rationis præsupposito, quatenus bona efficiuntur: dator actio creature: ergo datur concursus DEI, & non vicissim; quia DEUS potest operari absque causa secunda concursu. Instab: ibidem a. 3. Angelicus dicit, in operatione DEI non operari naturam. Resp. S. Doctor hic vel vult, creaturam non operari per virtutem propriam, ut modo explicatum: vel vult, naturam non operari in priori, vel etiam in eodem signo cum DEO, licet operetur eadem actionem; nam ad etiam ait, quod tam DEUS quam natura immediate operentur, licet secundum prius, & posterius: vel vult, naturam non operari eundem effectum similiiter, seu secundum formalitatem universalissimam entis; sic enim ibi in corp. S. Thomas dicit: *Ipsum enim esse est communissimus effectus. primus, & intior omnibus aliis effectibus: Et ideo si DEO competit secundum virtutem propriam talis effectus.*

487. Urgebis. Concursum non potest dici vis & virtus; nam ista, ut ipsius diximus n. 473, spectant ad actum primum: ergo non intelligentur hic a S. Thoma. Resp. dist. antec. concursus in se materialiter, denominative, & primò intentionaliter acceptus, conc. antec. concretive, vel quidditative, aut secundò intentionaliter unā cum conceptu DEI, & eius volitione, aut ordinatione ad suos fines, neg. antec. & conseq. Scilicet ut concursus artificiosus artificis cum instrumento, e. g. musico, est virtus artis secundum obliquum, secundum quem dicit artem in intellectu artificis existentem: ita etiam concursus DEI, ut ordinatus a DEO, secundum obliquum, secundum quem dicit ordinationem DEI (intentionem respectu actus boni, permisivam respectu actus malorum, & directivam ad suos fines respectu utriusque) potest dici virtus cause prima, ut diligenter, vel providenter. Et hæc ordinatio DEI, cum sit aliqua providentia, stat verius in intellectione, & volitione Divina: quæ quidem non oblitus libertati, ut patet ex dicendis infra de providentia, (& multò minus ipse concursus, adeoque in toto complexo nil oblitus libertati) attamen se tenet ex parte actus primi, falso remoti. Quod autem existentia co-

lorum in aere, & virtus artis videantur non tantum secundum obliquum, sed etiam secundum rectum stare ex parte actus primi; & contra concursus a DEO ordinatus &c. tantum secundum obliquum acceptus stet ex parte actus primi, etiam transmittatur, parum reteret; quia, ut notum est, omnis similitudo claudat. Et hoc de hæc S. Thome textu, per se non adeo claro, ob quem nullum, S. Doctor aliquam sententiam, opidum difficilem, & incredibilem attribuere, quia nec ipsi author, qui eam S. Thomas adscribit, defendere vult: & malem eius verba, si quandoque opus esset, minus proprie explicare.

ARTICULUS XI.

Solvuntur reliqua objectiones.

488. Ob. 1. DEUS est causa prima: ergo debet agere ante omnes causas secundas: ergo debet eas physice prædeterminare. Confirm. Aristoteles. l. 8. phys. c. 2. text. 33. ait, à primo moveri ultimum, sed non ab ultimo primum, & ultimo sine primo non moveri. Rursum text. 50. docet, agentia creata non movere, nisi ut mota: Resp. neg. ult. conseq. DEUS semper debet agere ante causas secundas, eas producendo, conservando, actum primum proximum conferendo &c. non autem debet eas physice prædeterminare. Ad confir. neg. conseq. vel per moveri intelligitur, causam concursu juvare, ut diximus supra n. 474. & seq. vel intelligitur eam producere: & utrumque DEO tribui potest absque eo, quod physice dicatur prædeterminare.

489. Ob. 2. Causa creata superiores, quando operantur cum inferioribus, semper imprimit aliiquid in causas inferiores: ergo magis DEUS. Confirm. Qualibet creatura habet aliquid prædicatum universalissimum, quod non potest tribui à creatura: ergo debet DEUS ad illud determinare. Resp. antec. non videtur universaliter verum: cum enim sol, producens cum igne alium ignem, præsum illi imprimat aliquam qualitatem? sed, eo omisso, neg. conf. Si enim antecedens est verum, ideo est; quia sine illa qualitate non habetur expeditus totus actus primus proximus: at hic habetur absque prædeterminatione: que si daretur, eum tantum impediret. Ad confirm. Resp. i. om. antec. neg. conseq. Ratio illa tantum probat, DEUM debere concurrens; nam e. g. habitus fidei tribuit actu fidei prædicatum supernaturalitatem, quod voluntas non habet; nec tamen habitus voluntatem determinat. Resp. 2. dist. antec. quod non potest tribui formaliter. om. antec. quod non potest tribui realiter. neg. antec. & conf. nam etiam prædicatum entis identificatur realiter cum aliis essentialibus, ut supponit ex Physica.

490. Ob. 3. DEUS est primum liberum: ergo debet ipse determinare ad omnem actum liberum. Confirm. Juxta nos determinatio creature est prior naturæ ad concursum DEI: sed hoc est absurdum; sic enimageremus, antequam DEUS ageret: ergo. Resp. neg. conf. ex antecedenti tantum sequitur, quod DEUS semper præsum debet exercere suam libertatem, anteq-

quam suam exerceat creatura: atque hoc fit; quia DEUS prius liberrimè confortat creaturæ actum primum proximum. Hinc DEUS debet semper esse primum exercens libertatem, & primum determinans ad aliquid: at non debet esse respectu cuiuscunq; actionis immediatum liberum, & immediate determinans: sed quando ipse suam libertatem exercitat, relinquat dein in ordine ad actus liberos immediatam determinationem creaturæ. Ad confirm. neg. maj. cum enim actio creature, & actio DEI sint realiter unum & idem, non potest una formalitas ejusdem entitatis esse realiter prior naturæ ad alteram: sed tantum hoc verificatur, quod actus ille procedat a creature, ut determinante, & cli- gente: non verò ita procedat a DEO.

Nec dicas, quod talis servus saltem sibi subordinet gladium, vel scutum, quo dominus eum ad occisionem instruit: consequenter etiam voluntas sibi subordinet gratiam. Resp. enim, dubitari posse, an, si dominus gladium dedit ad hunc unicum ulum, eum servo stricte subordinaverit. Sed quidquid de hoc sit, disparitas tamen est inter gladium, & gratiam, quod gladius sit causa instrumentalis minus principialis: non enim tam dicitur occidisse gladius, quam servus: ars gratia est causa principalior actus boni; unde quilibet dicere debet juxta Apostolum: Non ego autem, sed gratia DEI mecum. Cor. 15. v. 10. Econtra ridiculè servus occidens diceret: Non ego occidi, sed gladius mecum.

Ad 1. confir. dist. maj. actus essent tantum nobis immediate liberi conc. maj. mediate liberi neg. maj. & dist. si mi. neg. conf. suffici autem DEO mediatæ libertas ad hoc, ut tamen quilibet actum possit pro libitu obtinere, ut exposuimus supra n. 398. & 418. Ad 2. confir. neg. ma. subjecere, aut subordinare, significat aliquid amplius, ut modo explicavimus. Et quis dicat, quod Rex subijiciat alteri regiam suam potestatem, si promittat e. g. quod velit eum in certo negotio ad finem deducendo juvare: maximè, si in se habeat, ut licet relinquat alteri electionem modi, quo res facienda sit, tamen ipse Rex sit principialis agens, cui potius, quam illi alteri attribuatur actio, uti se habet DEUS respectu actuum nostrorum bonorum.

493. Ob. 5. Actus elicitus post cognitionem necessariam, vel necessitantem, e. g. visionem beatificam, non est liber: ergo elicitus post cognitionem indifferentem non est necessarius: ergo modò, prædeterminatio non tollat judicium indifferentes, salva est libertas. Confirm. Voluntas necessitata ad actum stante judicium indifferentem non dirigetur ab illa cognitione ad illum actum; sed voluntas non potest elicere illum, nisi à cognitione præviè illutante dirigitur ad illum: ergo, prob. ma. cognitione necessaria in hoc casu non adest: indiferens non potest dirigere ad actum necessarium: ergo. Resp. neg. conf. Modò unum principium necessitatet, vel aliquid necessari defit, jam actus non est liber: hinc posita cognitione necessitante liber esse non potest: at, licet cognitione non necessitatet, possit necessitatem prædeterminatio, vel aliquid aliud: consequenter cum cognitione indifferentem potest actus esse necessarius. Sic omnis ligatus vinculis insolubilibus non potest fugere: non tamen omnis non ligatus potest fugere; quia potest a-

R.P. Ant. May Theol. Tom. I.

liis modis teneri, e. g. ægritudine, carcere clauso, appositâ custodij &c. Ad confirm. neg. ma. ad prob. neg. 2. p. antec. cognitio indifferens jam facaret, ut voluntas non ferreer in rem incognitam, adeoque sufficienter dirigeret: neque enim voluntas veler necessitatem objecti, quam non cogaoferet; sed tantum ipsum objectum, quod sufficienter cognoceret. Deceptionem, qua putaret voluntas, se liberam esse, non impedit, quo minus objectum amplecti posset.

494. Ob. 6. DEUS prædeterminat voluntatem ratione domini sui: ergo non tollit libertatem, prob. conf. Voluntas ipsa, quando ratione domini sui determinat seipsum, non tollit sibi libertatem: ergo neque DEUS. Confirm. 1. DEUS prædeterminans ordinat ad effectum causas contingentes: ergo actus manet liber. Confirm. 2. Voluntas est per se indifferens: sed ab indifferenti non potest procedere actus determinatus, nisi indifferenter prius determinetur: ergo. Resp. neg. conf. ad prob. nego iterum conf. Voluntas exercendo suam libertatem non quidem hanc sibi tollit: si per hoc exercitum determinaret alium, ut hic ejus determinatum non posset evitare, vel impide, tolleret istius libertatem, ut est per se clarum. Sic etiam DEUS prædeterminando non tolleret sibi libertatem Divinam, sed eam exerceter: at tolleret liberratem creature, quam prædeterminaret. Ad 1. confir. dist. antec. jungendo causis aliquid necessitans, vel tollendo aliquid essentialem requisitum ad oppositum conc. antec. nil tale jungendo, vel tollendo neg. antec. & conf. Licet agitur causa in se manerent contingentes, tamen totius actus primus non maneret contingens; quia vel sola prædeterminatio ipsum redderet necessitatem ad unum, & impedirem ad alterum; ut enim diximus, non sufficit, unum, vel plura constitutiva actus primi esse indifferenta, si vel unum non sit tale. Ad 2. confirm. dist. maj. voluntas est indifferens indifferentiæ passim, neg. maj. indifferentiæ activa, conc. ma. & dist. mi. nisi determinetur ab ipso principio activè indifferentiæ conc. mi. nisi determinetur ab alio, neg. mi. & conf. Voluntas non est indifferens ad volitionem, ut murus ad albedinem; nam ad hanc ille se habet tantum passim, non autem voluntas ad volitionem se habet tantum passim; hoc enim damnatum est à Tridentino Jeff. 6. can. 4. fed habet se activè, hoc est, potest eligere, & scipsum determinare.

495. Ob. 7. DEUS, ut habetur Act. 2. v. 23. prædefinivit mortem Christi: sed hac ex parte Judæorum fuit peccatum Deicidi: ergo prædefinivit peccatum, saltem quod materiale peccati. Confirm. Caiphas, ut habetur Joan. 11. v. 50. ex insinuâ Spiritus Sancti prophetavit, & dixit, expedire, ut Christus moreretur pro populo: consequenter ex eodem insinuâ hortatus est Judæos, ad necem Christo inferendam: ergo. Resp. Argumentum hoc, si quid probarent, manifeste probarent, quod DEUS possit sudare materiale peccati, quod Adverfari minimè volunt. In forma dist. ma. DEUS prædefinivit mortem à Christo acceptandam, sive ejus acceptationem, conc. ma. à Judæis inferendam, sive sceleratissimam ejus intentionem, neg. maj. & conc. mi. neg.

conf. Suppositâ scilicet scientiâ mediâ de pessima voluntate Judæorum, inferendi necem Christo, si tales, vel tales darentur circumstantie, DEUS permisit eas circumstantias, & simul permisit hoc scelus: supposita jam hac permissione, & prævia nece inferenda prædefinivit, ut Christus patienter eam acceptaret, que accepitio fuit infinitè bona. Ad confirm. neg. 2. dum membrum antecedens. S. Spiritus non intendit, eum movere ad explicandam utilitatem mortis Christi: Caiphas autem non intellexit sensum prophetie à Spiritu S. intentum: & hinc occidentaliter (occasione ex propria defumpta) ex suo privato malo spiritu hortatus est Judæos ad occidendum Christum: Spiritus S. autem hunc ejus errorem tantum permisit. Sed hæc, & simili potius spectant ad Tractatum de peccatis, ubi solet agitari quælibet de auctore peccatis.

ARTICULUS XII.

An detur Scientia Media Reflexa.

496. **S**ensus questionis potest esse duplex, r. m. an DEUS, sicut per scientiam medium videt actus liberos creature conditionate futuros, ita etiam videat actus sibi liberos conditionate futuros, e. g. an habeat hunc actum intellectus: *Si crearem alterum mundum, crearem tot Angelos*, vel, *tot homines predefinarem*. Hac autem non est scientia media reflexa, strictè dicta, sed est directa, de auctib. Divinis. Hinc 2dō sensus questionis esse potest, an DEUS sciat, quid ipse effet facturus, posita hæc, vel illa scientia mediâ directâ de actu libero creature: e. g. an habeat hunc actum intellectus: *Si viderem Petrum in his circumstantiis cum hoc auxilio bene adūrum, darem ipsi hoc auxilium*. Et hæc dicitur scientia media reflexa strictè dicta; quia affluit pro conditione scientiam medium directam, & reflectingendo se suo modo in illam vider, quale conditionatum sequatur.

Notat autem Ulloa, scientiam hanc debere dicere: *Si viderem, vel, si haberem libertatem constitutam per hanc scientiam medium &c.* non autem debere dicere: *Si video, si habero &c.* quia hoc exprimeret aliquam expectationem in DEO &c. de quo vide ipsum Ulloa tom. 1. de DEO. disp. 3. num. 105. Æquè bene etiam notat Pater noster Thyrus tom. 1. seleçt. quæst. disp. 21. seq. 2. num. 11. scientiam hanc, quatenus versatur circa actus DEI liberos, non videre propriè conditionate futura; quia in DEO nihil potest esse futurum, sed, vel est præsens, vel impossibile: unde hæc scientia in DEO videt conditionate praefixa.

497. Dico cum Suarez in Opusculis lib. 2. de scientia condition. cap. 8. num. 5. Ruiz de Scientia DEI disp. 77. per totam. Granado in 1. part. controv. 2. træf. 5. disp. 3. seq. 4. num. 29. Arrabal quæst. 14. art. 13. disp. 47. cap. 2. Ulloa tom. 1. de DEO disp. 3. n. 105. & seq. Gormaz de DEO. num. 728. & seq. Martinez de DEO Scient. controv. 4. disp. 5. seq. 2. & communione nostrorum

strorum. Datur hæc scientia media reflexa in utroque sensu. Prob. conclusio rationibus iisdem, quas num. 397. adduximus pro scientia media directa; nam etiam actus DEI conditionate futuri habent aliquam veritatem, sicut actus conditionate futuri creature, & tam parum potest dari suspicio veritatis circa illos, quæ circa istos. DEUS etiam est infinitè cognoscitius non tantum creatorum, sed etiam Divinorum actuum, & insuper necessitatus ad cognoscendam omnem veritatem: ergo.

Certè, ut non male ait Martinez, qui adstringunt scientiam medium directam, & negant reflexam, videntur iterum subruere, quod prius extinxerunt. Sanè, si nulla ratio efficax est negandi DEO hanc scientiam, debet admitti: atque, licet afferatur in oppositum rationes valde subtiles, tamen non sunt absolute efficaces; quia potest cuique sua solutio congrue reddi: ergo.

498. Ob. 1. ex Molina. Ad cognoscendum, quid liberum arbitrium in omni hypothesi esset facturum, requiritur, ut arbitrium supercomprehendatur: at non potest à DEO supercomprehendari arbitrium suum Divinum: ergo. maj. prob. Etsi Angelus comprehendat arbitrium humanum, tamen, quia non supercomprehendit, non cognoscit, quid ipsum in omni hypothesi esset facturum: ergo requiritur supercomprehensio. Resp. neg. maj. sed requiritur, ut illud futurum sit aliqua veritas, & intellectus sit necessitatis ad omnem veritatem cognoscendam, quod utrumque datur etiam circa actus DEI. Ad prob. imprimis forte Angelus, saltem supremus, habet cognitionem supercomprehensivam de homine; quia multò inferior jam habet comprehensivam. Verum, hoc omis. neg. ant. sed ratio est: quia quicunque Angelus non est infinitè cognoscitus, adeoque non est necessitatis ad omnem veritatem cognoscendam.

2dō. Est etiam scientia media reflexa prior directa à subsistendi consequenti, non quidem ita, ut ex sola scientia media directa inferatur scientia media reflexa (non enim esset bona illatio: si Petrus habeat hanc gratiam, consentiet: ergo si DEUS hoc videt, dat eam gratiam) sed, ut ex complexo scientia media, tanquam conditionis, & decreti, seu rationis, tanquam conditionati, absoluto posito, bene inferatur scientia media reflexa. Et sic est bona illatio: DEUS videt, quod si Petrus habeat hoc auxilium, consentiet, & proprie dat hoc auxilium: ergo, si DEUS hoc videt, dabit hoc auxilium. Non autem vicissim: si DEUS viderit, quod si Petrus habeat hoc auxilium, consenserit, dabit hoc auxilium: ergo DEUS jam illud videt, & dat auxilium. Sic etiam, & non alter, scientia media directa, tanquam veritas conditionalis, est prior scientiâ visionis, tanquam veritate absoluta; neque enim bona est hæc illatio ex sola conditione absoluta posita: Datur Petro hec gratia: ergo, si habuerit hanc gratiam, consentiet: sed tantum bona est hac ex complexo. Datur Petro hec gratia, & ipse consentiet: ergo, si Petro detur hec gratia, consentiet.

3dō. Dices, scientia media reflexa est libera DEO: scientia directa est necessaria DEO: sed in DEO necessaria sunt priori liberis: ergo scientia directa est prior reflexâ. Resp. dist. 2. p. ma. est necessaria absolutè, etiam quod existentiam, neg. ma. est necessaria, hoc est, non est libera.

libera. conc. ma. & dist. min. sunt priora necessaria ab solitu, five, que non possunt non existere; conc. min. tantum necessaria in hoc senfu, quod non sit DEO libera, interim tamen sunt absolutè contingenta, five possunt abesse à DEO. neg. min. & cons. Scientia media non est necessaria DEO, sicut omnipotens, aut aeternitas, que non possunt à DEO abesse; sed tantum in hoc senfu, quod non sit libera DEO, quamvis sit contingens. Quare scientia directa potest saltem à subsistendi consequentia esse posterior, ut supra explicatum. Nequ obstat huic responsioni, quod scientia directa, tanquam objectum reflexa, sub ratione objecti sit aliquo modo prior reflexa; quia duas prioritatis intentionales diversi generis non implicant.

ARTICULUS XIII.

Solvuntur reliqua Objectiones.

502. Ob. 4. Scientia media reflexa derberat esse libera DEO: sed non potest esse DEO libera: ergo prob. min. nihil est DEO liberum, nisi præcedat liberum decretum DEI, quo DEUS illud velit: atque scientiam medium non potest præcedere liberum decretum DEI; est enim de ratione scientia medie, ipsa sit ante omne decretum: ergo. Resp. omisit interim maj. propter inferius dicenda de impedibilitate scientie media reflexa, dist. min. non potest esse libera DEO immediatè, & ratione fui. conc. min. mediata, & ratione objecti. neg. min. & cons. ad prob. dist. maj. nihil DEO est liberum immediatè in se, aut ratione sui, nisi præcedat decretum DEI. conc. maj. nihil est liberum mediae, & ratione objecti. neg. maj. & conc. min. neg. conseq:

Scientia ista reflexa, utpote actus intellectus, qui est potentia necessaria, non est immediatè, & in se libera, sed tantum mediata, seu causen, quatenus repræsentat objectum DEO liberum, hoc est, ipsum decretum, quod DEUS pro sua libertate potest ponere, vel non ponere. Quia autem hoc non repræsentat ut actu existens, sed tantum ut conditionate existens, non exigit illud jam actu physicè existens, sed tantum conditionate, seu objectivè existens. Unde haec scientia antecedit omne decretum actu existens (quod solum requirit ad scientiam medium) quamvis non præcedat decretum conditionate, seu objectivè existens: quod non requirit ad scientiam medium reflexam, qua conditionate decretum affirmat. Sic etiam scientia media directa, & non alter, est libera creaturis, scilicet quatenus objectum illius scientie creaturis est liberum.

Si autem ulterius quaras, quomodo objectum, seu actus sit DEO liber. Resp. esse liberum DEO in ordine ad scientiam medium reflexam, sicut nobis liber est actus nostrar in ordine ad scientiam medium directam. Ut autem actus noster in ordine ad scientiam medium sit nobis liber, non requiratur, ut objectum scientie, seu actus noster sit nobis liber per statum; nam etiam scientia media, cuius conditio nun-

quam purificabitur, coquid nunquam dandus sit actualiter per statum actus primus proximus liber, tamen dicunt nobis libera, e.g. scientia media, qua DEUS vidit, quod si haberet Iudas auxilium A, converlus fuisset, est, & dicitur Iudas libera; quia potuisse auxilio cooperari, vel illud negligere, quamvis nunquam datum fuerit illud auxilium, adeoque Iudas nunquam habuerit per statum actum primum proximum liberum. Quare sufficit, ut objectum sit nobis liber per alienationem, seu conditionem, hoc est, ut, si daretur actus primus proximus liber, esset in nostra potestate, actum ponere, vel omittere.

503. Ob. 5. Si datur scientia media directa, & reflexa, sequitur, quod aliquis possit esse absoluè prædestinatus ante omne decretum DEI: hoc est falsum: ergo. prob. maj. possunt dari ista duæ scientie: Si Petrus consentiret auxilio A, darem ipsi hoc auxilium, & eum prædestinarem: & altera: Si Petrus haberet auxilium A, consentiret: sed ex his ambabus manifeste sequitur, Petrum esse absoluè prædestinatum; nam scientia directa est purificatio conditionis reflexa, & hæc, posita conditione, transit in absolutam: ergo. Resp. neg. maj. ad prob. dist. maj. possunt dari, quin detur etiam decretum ab solutum. neg. maj. ita, ut etiam detur decretum ab solutum; conc. maj. & dist. mi. ex his sequitur, Petrum esse prædestinatum ante decretum; neg. min. per decretum, quod gemina scientie inferunt, conc. mi. & neg. cons. Scientia media reflexa infert decretum conditionatè; quia hoc est objectum conditionatum; & scientia directa, utpote purificatio conditions, illud infert absolute.

Nec dicas, scientiam medium non exigere decretum absoluè existens; nam quamvis id non exigit præcisè, ut scientia media est, exigit tamen in hoc calu, ut purificatio conditionis est. Et quamvis neutra ex his, seorsim sumpta, exigit decretum, exigit tamen simul, sicut neutra præmissa se solù infert conclusionem, infert tamen simul.

504. Dices. ergo jam antecedenter ad decretum habetur aliquod complexum essentialiter conexum cum gloria danda Petro. Resp. dist. illatum. cum gloria danda per decretum adhuc prius naturè ad gloriam. omitt. illatum, in alio sensu, neg. illatum. Prima scientia jam dicit: Eam prædestinare ad gloriam, hoc est: Elicer decretum conferendu gloriam: unde nunquam Petrus est, aut videtur confutetur gloriam, quin proprii ad dationem gloriae videatur decretum. Et multò minus videtur absoluè prædestinatus antecedenter ad decretum; nam prædestinatus item significat, ac effectus decreto prædestinativo. Si replices, saltem antecedenter ad decretum haberi antecedens infallibiliter inferens gloriam. Resp. dist. ita tamen, ut per illud pro priori inferatur decretum; omitt. fecus, neg. illatum. Ubi nota, quod, cum DEUS omnia comprehendens cognoscit, videat, quacunque possunt inferri: & quidem; si unum pro priori inferatur ad alterum, etiam hanc prioritatem videat.

Dixi: omitt. illatum; nam hoc complexum, saltem quatenus constituitur ex scientia media reflexa,

An delur Scientia Media Reflexa.

cam scientiam visionis de actibus à se eliciendis, & perficienda redemptione humana: & tamen ejus libertas propterea lata non fuerit.

506. Ob. 7. Scientia media reflexa tollit libertatem creatam: ergo non datur. prob. ant. iste actus scientie reflexe: Si videreb, Petrum non consenserum auxilio A, non darem auxilium A. juncta datione auxili, seu hac altera propofitione: Sed do ipsi auxilium A, infert necessario consenti: atque nec scientia media reflexa, nec collatio auxili est impeditibl à creatura; quia utraque est DEO libera: ergo datur necessitas à creatura inimpeditibl, quia juxta nostra principia semper tollit libertatem. Resp. neg. ant. ad prob. [neg. min. saltem quod 2dam partem (nam quod primam mox plura) & dico, collationem auxili ip in his circumstantiis esse impeditibilem.

Cum enim DEUS ponatur nolle conferre auxilium, nisi ut conjunctum cum scientia media directa de consenu, & homo possit impidre illam conjunctionem, utpote potens impidre illam scientiam medium de consenu, etiam potest impidre, ne DEUS absoluè conferat auxilium; DEUS enim in his circumstantiis non vult uti absolutu sua libertate circa collationem auxili, sed eam suo modo alligat conditioni, scilicet consenu, quem quia homo potest impidre, etiam potest impidre absolutam voluntatem conferendi, auxilium: impedita autem collatione auxili non amplius datur antecedens necessario connexum cum actu. & sic, ut quidam ajunt, evitatu scientia media, seu declinatur; quia ipsa manente tamen non incurritur necessitas; quia alia via haec vitatur, scilicet impidiendo auxilium.

507. Dices. Petrus non potest impidre scientiam, nisi jam habeat auxilium: sed quando actu jam habet, non potest impidre ejus collationem: ergo. Resp. dist. maj. non potest impidre physicè, seu per actionem physicam. conc. maj. non potest impidre tantum objectivè, seu per actionem tantum objectivè existentem; subdist. maj. nisi habeat auxilium absoluè per statum, neg. maj. nisi habeat conditionate per alienationem. conc. maj. & omis. mi. neg. cons. Sicut diximus num. 358. quod impenitentia Iudei ob objectivè existens impidierat scientiam visionis de ejus salute, sic etiam dicimus, quod Petrus cum auxilio objectivè existens impeditat scientiam.

Rufus auxilium ipsum ut objectivè conditionate existens, non quidem nude, seu specificativè sumptum, sed ut conjunctum cum diffensu, seu prævissum cum isto conjugendum, impidet seipsum, ne per statum, five absoluè detur, supposito, quod DEUS habeat decretum de illo absoluè non ponendo, si prævideat cum illo diffensu. Nec est absurdum, quod aliquid ita impedit se ipsum; quia, sicut hinc intentionaliter causat se ipsum, bonitate sua alicioendo, & movendo, ita potest aliquid impidre intentionaliter causat se ipsum, deterrendo, vel dispicentiam cauendo. Sic ipsa turpitudi peccati ut existens objectivè conditionate, vel intentionaliter, fazifime movet ad id absoluè non ponendum.

508. Dices: Impeditio tantum auxili, & sequens